

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ
В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»**

**Збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-
практичної конференції**



ПОЛТАВА 2024



УДК 657

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної конференції.
31 жовтня 2024 р., м. Полтава, / Полтавський державний аграрний університет.
Полтава: ПДАУ, 2024. 1495 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: **КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ** – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: **ЛЕГА ОЛЬГА** – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗАЙЦЕВ ЮРІЙ - д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ЗОЛЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБСЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ХОМИН ПЕТРО – д.е.н., професор, професор кафедри обліку та аудиту Тернопільського національного університету ім. Івана Пулюя

АРАНЧІЙ ДМИТРО - к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА– к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

СКИБА ГАННА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Навчально-наукового Інституту управління, економіки та бізнесу «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

СТАМАТ ВІКТОРІЯ - к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу Миколаївського національного аграрного університету;

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

© Автори, 2024

© Кафедра обліку і оподаткування, 2024

© Полтавський державний аграрний університет, 2024



ТЮТЮННИК СВІТЛАНА, к.е.н., доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування,
ТЮТЮННИК ЮРІЙ, к.е.н., доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
ЛИТОВЧЕНКО ДІАНА, здобувач вищої освіти
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ГРОШОВІ КОШТИ ТА ГРОШОВІ ПОТОКИ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Інформаційними джерелами для аналітичних досліджень та ефективного управління грошовими коштами та грошовими потоками слугують дані за результатами ведення бухгалтерського обліку та сформованої звітності про рух грошових коштів. Методологічні основи щодо відображення у фінансовій звітності інформації про грошові кошти та грошові потоки визначені Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів». Відповідно до розділу 1 «Загальні положення» НП(С)БО 1, «грошові кошти (гроші) – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання» [1].

Стандартами пропонується відображати грошові кошти у формі № 1 за статтю «Гроші та їх еквіваленти» (табл. 1) та у Примітках до фінансових звітів.

Таблиця 1 - Відображення інформації про грошові кошти у формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»

Код рядка та назва статті	Джерело за даними бухгалтерського обліку	Нормативні джерела	Узгодженість з іншими формами фінансової звітності	
			граф 3	граф 4
1165 «Гроші та їх еквіваленти»	Сальдо за дебетом рахунків 30, 31 та субрахунків 333, 334, 351	Метод. рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності № 433 від 28.03.2013 р., Метод. рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності № 476 від 11.04.2013 р.	Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів», рядок 3405, графа 3	Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів», рядок 3415, графа 3, форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності», рядок 690, графа 3
1166 «Готівка»	Сальдо за дебетом рахунку 30	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності № 433 від 28.03.2013 р.	-	-
1167 «Рахунки в банках»	Сальдо за дебетом рахунку 31		-	-

Основною формою фінансової звітності, яка відображає надходження грошових коштів та їхнє вибуття за результатами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності є форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів».

Відповідно до нормативних документів Звіт про рух грошових коштів можна складати двома способами: прямим та непрямим. Тобто, рух грошових



коштів підприємства можна відображати у формі № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» або формі № 3-н «Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)» (НП(С)БО 1). Метою складання даного звіту є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період [2]. У звіті про рух грошових коштів розгорнуто показують суми надходжень грошових коштів підприємства та їхнє витрачання, що виникають за підсумками здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності упродовж звітного періоду. Негрошові операції (одержання активів шляхом фінансової оренди, бартерні операції, придбання активів шляхом емісії акцій тощо) не включаються до Звіту про рух грошових коштів.

За НП(С)БО 1 Звіт про рух грошових коштів має вертикальну форму, складається з трьох розділів, містить інформацію за звітний період та аналогічний період попереднього року. З метою забезпечення повного та достовірного ведення обліку грошових потоків підприємства та формування необхідної інформації у звітності передбачено два методи – прямий і непрямий. Під час складання фінансової звітності підприємство може обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми, але це обов'язково повинно бути прописане в Наказі про облікову політику підприємства у відповідному його пункті.

За умови обрання прямого методу грошовий потік визначається як різниця між надходженням грошових коштів та витратами, пов'язаними з їхнім витрачанням. Отже, прямий метод спрямований на одержання інформації, що характеризує як валовий, так і чистий потік грошей підприємства. Застосовуючи цей метод, використовують безпосередньо дані бухгалтерського обліку щодо усіх видів надходжень та витрачань грошових коштів. Перевагою прямого методу є те, що він дає змогу оцінити загальні суми надходження та витрачання грошових коштів підприємства, виявити статті, що формують найбільший рух грошей у розрізі видів діяльності.

Непрямий метод ґрунтується на основному положенні бухгалтерського обліку про те, що активи повинні дорівнювати сумі зобов'язань і власного капіталу (складовою якого є прибуток), та полягає у коригуванні фінансового результату на величини змін активів, зобов'язань та інших балансових рахунків. Перевагою непрямого методу є те, що він дає можливість провести оцінювання грошових потоків на основі інформації звітності, практично не використовуючи дані аналітичного обліку, а також пов'язати отриманий фінансовий результат та зміни грошових коштів.

Відповідно до НП(С)БО 1 у формі № 3 (3-н) «Звіт про рух грошових коштів» рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначається з використанням прямого або непрямого методів, а рух грошових коштів у результаті інвестиційної та фінансової діяльності – прямого методу.

За інформацією фінансової звітності проводять аналіз руху коштів шляхом розрахунку сум їхніх надходжень та витрачань у розрізі окремих видів



діяльності, визначення загального залишку коштів на підприємстві, порівняння даних звітного періоду з попереднім, встановлення причин зміни надходжень та витрачань коштів. Проведення аналізу грошових потоків передбачає здійснення аналітичних досліджень за такими етапами [2]:

1. Горизонтальний аналіз грошових потоків (передбачає визначення обсягів формування додатного (позитивного) грошового потоку, від'ємного (негативного) грошового потоку та чистого грошового потоку, аналіз динаміки та тенденції зміни їхніх величин (за показниками абсолютного приросту, темпів зростання та приросту)).

2. Вертикальний аналіз грошових потоків (дає змогу оцінити структуру грошових потоків, тобто розрахувати частку окремих джерел надходження та напрямів витрачання коштів у загальному обсязі та проаналізувати зміни, що відбулися; провести ранжування джерел надходження та напрямів витрачання коштів за вагомістю та порівняти отримані результати).

3. Розрахунок абсолютних показників грошових потоків (розрахунок показника Cash-Flow та визначення ліквідного грошового потоку).

4. Аналіз достатності грошових потоків (розрахунок коефіцієнта достатності чистого грошового потоку; коефіцієнта достатності Cash-Flow та коефіцієнта співвідношення Cash-Flow і поточної кредиторської заборгованості).

5. Оцінювання ритмічності та синхронності грошових потоків (досліджується синхронність формування додатного та від'ємного грошових потоків у розрізі окремих інтервалів звітного періоду, розглядається динаміка залишків грошових активів).

6. Аналіз можливостей виконання термінових зобов'язань (досліджується негайна та перспективна можливість виконання термінових боргових зобов'язань, до яких належать повернення зовнішніх боргів та сплата процентів за ними).

7. Аналіз ефективності грошових потоків (розрахунок коефіцієнта ефективності грошових потоків).

Таким чином, основними джерелами інформації для аналізу грошових потоків підприємства є фінансова звітність: форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)», форма № 3-н «Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)», форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності», а також дані синтетичного й аналітичного бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

2. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз підприємств : навч. посіб. [Електронне видання]. Полтава : ПДАУ, 2024. 350 с.



Роль бухгалтерського обліку в досягненні цілей сталого розвитку: підходи та перспективи.....	643
Слободян Тетяна. Науковий керівник - Дубініна Марина	
Цифрова трансформація обліку: вплив нових технологій на аудит.....	646
Слободян Тетяна. Науковий керівник - Сирцева Світлана	
Аналіз ризиків в умовах нестабільності: як адаптувати облікові системи до глобальних змін.....	649
Сотніков Віталій. Науковий керівник - Усатенко Ольга	
Трансформація обліку в еру цифровізації.....	652
Ставицька Влада, Дудніков Дмитро, Олексенко Анна	
Науковий керівник - Мокієнко Тетяна	
Капітальні інвестиції: визначення, класифікація та облікові аспекти.....	655
Стороженко Олена. Науковий керівник - Рагуліна Ірина	
Методи контролю дебіторської заборгованості підприємства.....	658
Сук Петро	
Використання методу розподілу витрат майбутніх періодів на основі прибутку від неопераційної діяльності.....	660
Суліма Ганна. Науковий керівник - Рагуліна Ірина	
Деякі аспекти проведення інвентаризації на підприємстві перед складанням річної фінансової звітності.....	664
Тарасенко Катерина.	
Науковий керівник - Усатенко Ольга	
Облік витрат аграрних підприємств.....	666
Тютюнник Світлана, Тютюнник Юрій, Литовченко Діана	
Розкриття інформації про грошові кошти та грошові потоки у фінансовій звітності.....	669
Тютюнник Світлана, Тютюнник Юрій, Салига Олександр	
Особливості розкриття інформації за сегментами у фінансовій звітності.....	672
Ульзутуєва Аліна. Науковий керівник - Канцедал Наталія	
Інституційний підхід до обліку формування і використання прибутку підприємства.....	675
Ульзутуєва Аліна, Карпусенко Євгенія	
Науковий керівник - Тютюнник Світлана	
Облікова політика як складова організації бухгалтерського обліку на підприємстві.....	678
Усатенко Ольга, Гарькавий Богдан	
Організація та методика внутрішнього контролю в торгівлі, як основа для забезпечення фінансової стабільності.....	680
Федорів Каміла. Науковий керівник - Томілін Олексій	
Особливості формування фінансової звітності суб'єктів малого підприємства.....	683

